

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen, Politikontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON: 7268 9000
FAX: 7268 9004
E-MAIL: RIGSADVOKATEN@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 11. juni 2025

JOURNAL NR.
RA-2025-3200503-86

SAGSBEHANDLER: JSM/

"Fast track"-undersøgelse af actioncard og vejledninger i Østjyllands Politi

Indledning

I forlængelse af Justitsministeriets anmodning af 1. april 2025 til Rigsadvokaten om at sikre, at der sker en gennemgang af alle actioncards, retningslinjer mv., der indeholder kriterier for henlæggelser og slutning af sager, har ministeriet den 19. maj 2025 anmodet Rigsadvokaten om følgende:

"På baggrund af den rejste kritik i medierne af actioncard "Slutning af økonomiske sager på ressourcer" og ringepapiret "Støttedokument om kontakt til forurettede i straffesager" fra Østjyllands Politi skal vi bede jer om at foretage et kvalitets- og legalitetstjek af de to dokumenter. Vi skal bede om, at undersøgelsen både omfatter det gamle og nye actioncard."

Rigsadvokaten har samme dag anmodet Statsadvokaten i Viborg om at foretage en "fast track"-undersøgelse af det lokale actioncard med titlen "Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)" fra Østjyllands Politi (både det nye og gamle dokument), der indgår i den samlede gennemgang af actioncards, retningslinjer mv., der indeholder kriterier for henlæggelser og slutning af sager, samt de lokale vejledninger med titlen "Kontakt forurettede" og "AUS mistænkte" fra Østjyllands Politi. Begge versioner af actioncardet og de to vejledninger er vedlagt som bilag.

Statsadvokaten i Viborg er anmodet om at gennemgå de fire dokumenter og vurdere, om retningslinjerne mv. er inden for rammerne af gældende ret, herunder retsplejeloven og retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen.

Statsadvokaten i Viborg har den 2. juni 2025 fremsendt en udtalelse med en vurdering af de pågældende dokumenter. Statsadvokatens udtalelse er vedlagt som bilag.

Rigsadvokaten kan supplerende oplyse følgende:

Lokalt actioncard med titlen "Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)"

Østjyllands Politi har oplyst, at actioncardet "Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)" er en intern operationalisering i Afdelingen for Økonomisk Kriminalitet af politikredsens lokale vejledning om afgørelseskompetence, henlæggelse og slutning af straffesager og har til formål at støtte politiets sagsbehandling.

Rigsadvokaten bemærker, at der under de såkaldte stamoplysninger for actioncardet med titlen "Slutning af økonomiske sager på ressourcer (2024 projekt)" bl.a. fremgår et resume. I resumeet er beskrevet, at der er tale om en udvidelse af en tidligere vejledning til også at omfatte slutning af mere alvorlige sager af ressourcemæssige hensyn. Det fremgår videre, at "der er tiltænkt et koncept" særligt, hvorvidt kompetencen til slutning af en relevant sag ligger i politisøjlen eller hos anklagemyndigheden.

Actioncardet er delt op i syv punkter, og punkt 1 har titlen "Hjemmel for slutning af sager i politisøjlen". Det fremgår videre, at retningslinjerne alene omhandler slutning efter retsplejelovens § 749, stk. 1 og 2, dvs. sager hvor der ikke er sket sigtelse.

Punkt 2 har titlen "Hvilke sager skal slutes af anklagemyndigheden". Det fremgår videre, at alvorligere, herunder omfattende mere komplicerede sager om økonomisk kriminalitet, skal slutes af anklagemyndigheden, og at det beror på en konkret vurdering, men at en sag typisk skal slutes i anklagemyndigheden, hvis den må anses for omfattet af straffelovens § 286 (berigelsesforbrydelser af særligt grov beskaffenhed).

Punkt 4 har titlen "Sager der kan slutes i politisøjlen – men ikke omfattet af ressourceprojektet".

Indholdet af stamoplysningerne og de nævnte punkter peger entydigt på, at actioncardet handler om kompetencefordelingen mellem politisøjlen og anklagemyndigheden.

Punkt 5 i actioncardet har titlen "Sager, der kan slutes på ressourcemæssige hensyn". Det fremgår endvidere, at en slutning skal ske ud fra en samlet konkret vurdering, men at en sag som hovedregel vil kunne slutes op til § 286-sager og som udgangspunkt ved beløb på alt mellem 0 kr. og 499.999 kr. Det fremgår endvidere, at der dog altid skal laves en konkret vurdering.

Efter en isoleret og umiddelbar sproglig fortolkning af indholdet i punkt 5 kan det opfattes således, at det omfatter materielle retningslinjer for, hvornår en sag kan slttes, og at det som hovedregel kan ske op til en værdi af 499.999 kr., idet der dog altid skal foretages en samlet konkret vurdering.

Østjyllands Politi har imidlertid oplyst, at der er tale om retningslinjer for kompetencefordelingen mellem politisøjlen og anklagemyndigheden.

Dette er således lagt til grund ved vurderingen af actioncardet. Det bemærkes i tilknytning hertil, at der kan være givet yderligere instruktioner og vejledninger ved interne møder, sparring mv., som vil skulle inddrages for at få det fulde billede.

Det bemærkes i øvrigt, at hvis nogle måtte opfatte indholdet af punkt 5 således, at sager op til 499.999 kr. kan slttes blot under henvisning til beløbets størrelse, ville det være udtryk for en klar fejlopfattelse, idet det tydeligt fremgår af punktet, at en slutning kræver en samlet konkret vurdering.

Det er som udgangspunkt det juridiske personale i anklagemyndigheden, der har kompetence til at træffe afgørelse efter retsplejelovens § 749, § 721 og § 722 samt bødeforelæg efter retsplejelovens § 832. Kompetencen kan dog under visse omstændigheder delegeres til politiuddannet personale og administrativt personale. Politikredsen skal i givet fald udarbejde nærmere lokale retningslinjer herfor.

I Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, punkt 3.2.3, er der fastsat nærmere generelle retningslinjer om kompetencefordeling, herunder afgørelseskompetence. Det fremgår heraf bl.a., at der ikke kan ske delegation af afgørelseskompetence i alvorligere sager om økonomisk kriminalitet. Det fremgår endvidere, at afgørelseskompetence i sager, hvor der er spørgsmål om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald efter retsplejelovens §§ 721-722 på grund af forældelse eller af ressourcemæssige hensyn heller ikke kan delegeres til politiet.

En delegation af kompetence til politiuddannet personale til at slutte sager om en sagsgenstand op til 499.999 kr. kan umiddelbart synes vidtgående.

Det er efter Rigsadvokatens opfattelse imidlertid vigtigt at notere sig, at der ifølge actioncardet alene er tale om slutning af sager efter § 749, dvs. sager uden sigtede. Actioncardet må endvidere klart forstås således, at der – uanset beløbet – altid skal foretages en konkret vurdering af, om den særligt bemyndigede kan foretage slutningen, og at tvivlstilfælde skal drøftes med en fagkoordinator, sektionsleder eller juridisk konsulent. Endelig har Østjyllands Politi oplyst, at bemyndigelsen er begrænset til udvalgte medarbejdere.

Under disse omstændigheder finder Rigsadvokaten ikke grundlag for at fastslå, at delegationen er i strid med de gældende retningslinjer i Rigsadvokatmeddelelsen som følge af beløbets størrelse.

Det havde efter Rigsadvokatens opfattelse imidlertid været hensigtsmæssigt, hvis actioncardet havde været formuleret klarere, idet det kan give anledning til misforståelser om, hvorvidt der er tale om retningslinjer om kompetencefordeling mellem politisøjlen og anklagemyndigheden, eller om der (også) er tale om retningslinjer om den materielle behandling af sagerne.

Lokal vejledning med titlen "AUS mistænkte"

Østjyllands Politi har oplyst, at vejledningen "AUS mistænkte" er et støttedokument, der indeholder en kortfattet beskrivelse af, hvad der skal være særlig opmærksomhed på, når der ringes til en person, der er mistænkt for en forbrydelse, for at foretage afhøring, men hvor der forud for afhøringen ikke skønnes at være en sådan grad af mistanke, at der politifagligt er grundlag for at foretage sigtelse af personen. "AUS" er således en forkortelse for "afhørt uden sigtelse".

Der er efter Rigsadvokatens opfattelse intet til hinder for, at politiet i en straffesag, hvor der er en mistanke mod en bestemt person, og hvor mistanken er af en sådan ringe styrke, at der ikke er grundlag for en sigtelse, kontakter den pågældende for at foreholde den pågældende mistanken.

Politiet bør i sådanne situationer vejlede den pågældende om, at vedkommende ikke har pligt til at udtale sig og derved beskytte borgeren mod selvinkriminering, og af vejledningen fremgår det klart, at den mistænkte ved starten af samtalen skal vejledes om sine rettigheder i henhold til retsplejelovens § 752, stk. 1, som bl.a. omhandler, at man som sigtet ikke har pligt til at udtale sig.

Hvis der i forbindelse med en afhøring af en mistænkt kommer oplysninger frem, som bestyrker mistanken i en sådan grad, at der er grundlag for sigtelse – herunder at den mistænkte erkender det pågældende forhold – skal afhøringen straks afbrydes med henblik på at sigte den pågældende og vejlede om den pågældendes rettigheder. Herefter kan afhøringen genoptages.

Det fremgår klart af vejledningen, at der skal foretages sigtelse og igen vejledning om rettigheder, hvis den mistænkte erkender.

Det fremgår endvidere af vejledningen, at man skal huske, at telefonsamtalen kan blive optaget, og at man derfor skal holde samtalen kort. Det er selvsagt ikke i sig selv kritisabelt at minde medarbejdere om, at samtaler kan blive optaget, men det kan udefra give indtryk af, at der kunne været noget at skjule. Det bør naturligvis være sådan, at alt hvad der siges til borgerne, kan tåle dagens lys.

Rigsadvokaten finder således, at fremgangsmåden med afhøring af en mistænkt fuldt ud er i overensstemmelse med retsplejelovens regler, men at bemærkningen om mulig optagelse af samtalen isoleret set er uhensigtsmæssig.

Rigsadvokaten har noteret sig, at vejledningen ikke længere anvendes.

Lokal vejledning med titlen "Kontakt forurettede"

Østjyllands Politi har oplyst, at den lokale vejledning "Kontakt forurettede" er et støttedokument, der blev anvendt som led i en generel forsøgsordning, der havde til formål at give borgerne en bedre forståelse for de afgørelser på området for økonomisk kriminalitet, hvor politikredsen efter en konkret vurdering besluttede at afvise en anmeldelse eller indstille en efterforskning ud fra ressourcemæssige betragtninger.

I et afsnit med overskriften "mental forberedelse af opgaven" anføres det også i denne vejledning, at man skal huske, at telefonsamtalen kan blive optaget, og at man derfor skal holde samtalen kort. De samme bemærkninger, som er anført ovenfor, gør sig ligeledes gældende i relation til denne vejledning.

Under overskriften "Hvad gør du hvis:" anføres det, at hvis forurettede har supplerende oplysninger til sagen, ændrer det som udgangspunkt ikke ved beslutningen om, at sagen alligevel skal henlægges "på ressourcer".

Det følger af almindelige forvaltningsretlige principper, at en myndighed ikke bør have et udgangspunkt om, at det forhold, at borgeren kommer med supplerende oplysninger, ikke ændrer myndighedens beslutning. Det forudsættes herved, at der er tale om nye oplysninger. Myndigheden skal selvsagt vurdere nye oplysninger objektivt på samme måde som – og i lyset af – sagens øvrige oplysninger og herefter ud fra en samlet vurdering træffe beslutning om sagens afgørelse.

Det er således Rigsadvokatens vurdering, at det ikke burde have fremgået af vejledningen, at det som udgangspunkt ikke ændrer ved vurderingen, at den forurettede kommer med supplerende oplysninger, idet et sådant udgangspunkt er i strid med almindelige forvaltningsretlige principper.

Rigsadvokaten har tilkendegivet dette over for Østjyllands Politi og har i øvrigt noteret sig, at vejledningen ikke længere anvendes.

Afslutning

Rigsadvokaten kan afslutningsvis oplyse, at Rigsadvokaten har anmodet politikredsene og statsadvokaterne om at gennemgå alle gældende retningslinjer, vejledninger, actioncards,

instrukser mv., der indeholder kriterier for slutning af sager, dvs. henlæggelse og påtaleopgivelse af sager, samt at gennemgå bemyndigelser og evt. andet materiale, hvor der er sket delegering af kompetence fra anklagemyndigheden til andre i politiet.

Når gennemgangen er afsluttet, vil Rigsadvokaten overveje, hvad resultatet måtte give anledning til, herunder hvorvidt der er behov for at foretage eventuelle ændringer i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen.

Med venlig hilsen

Jan Reckendorff
Rigsadvokat